

vendar ga Kovič postavi pod vprašaj, tako da se lahko vprašamo, ali gre za pesnika ali človeka nasploh. Sploh pa je problematika še širša, saj je cela pesem postavljena pod vprašaj.

Kajetan Kovič je s pesniško zbirko *Sibirski cikel* dosegel sintezo vseh svojih dosedanjih zbirk. Napisal je nekaj, kar je zelo dolgo pripravljal; v zadnjem ciklu z naslovom »Izročilo« namreč pravi: »Mi kdo prišepetava, narekuje, / kako se naj vrstica naredi? / Me prosta energija navdihuje? / Se v čutih vse zasnjuje in zgodi?« (Pesem 2 /subjektivno/, str. 58) Pesnik se neprenehoma sprašuje, toda ta vprašanja so strogo pomenljiva. Mislim, da je to pesniški dúktus najvišjega formata.

Rade Krstič

SLOVENSKE LJUDSKE PESMI III

Tretja knjiga Slovenskih ljudskih pesmi, kot jo natiskuje Slovenska matica, je prišla med nas po predolgem presledku. Potreba po zbranih ljudskih pesmih se je pokazala že z dejstvom, da je faksimiliarni ponatis Štrekljevega četveroknjižja naletel ob izidu na prijazen sprejem, knjig pa že dolgo ni več mogoče dobiti. Znanstvena narava natisov Slovenskih ljudskih pesmi pri Slovenski matici gotovo terja potrebo in nujo, da so pesmi obdelane tako, kot zahteva stroka, upamo pa lahko, da bo odslej natiskovanje tega gradiva potekalo tekoče, brez zastojev, in da bomo naposled dobili celovit pregled o narodnem pesništvu, že z mislijo na ljudsko prozo.

Tretja knjiga Slovenskih ljudskih pesmi prinaša Legendarne in socialne pesmi. Ne glede na to, kako so si uredniki Marko Terseglav, Igor Cvetko, Marjetka Golež in Julijan Strajnar zamislili preostalo gradivo, pa je v tej knjigi podana zaokrožena tematika, četudi je možno, da bodo sledila še kaka dopolnila. Uvodnik k pesmim je kratko informativen, predstavlja se nov uredniški odbor, prevzel je zamisli prejšnjega z gradivom in načeli, kot so zapisani v prvi knjigi Slovenskih ljudskih pesmi. Sprotno kompletiranje pesmi bo sledilo šele s četrto knjigo, kar pa je za zdaj dopolnjujočega, je le v prid tretji knjigi. Ob uvodniškem premišljevanju, ali komentarje opustiti ali pa se odločiti za krajše komentarje, je pač potrebno poudariti, da v tem primeru pričakujemo znanstveno izdajo z vsemi potrebnimi komentarji, prav nič skrajšanimi, navsezadnje je čas, da dobimo celovito gradivo z vsestranskimi opredelitvami ljudskih pesmi. Za tak projekt pač ne bi smelo biti gmotnih ovir, navsezadnje gre za projekt občenarodne veljave.

Da ne bi pozabili: legendarne pesmi najdemo že v 2. knjigi slovenskih ljudskih pesmi, ker pa je gradiva več, je bilo potrebno vključiti tovrstne pesmi še v 3. knjigo. Socialne pesmi imenujemo s tem nazivom pogojno, izrazite vsebine v modernem smislu so le do te mere, da vsebujejo socialni kontrast s konfliktno situacijo; upornišva tu ni. Skladno, z že ustaljeno prakso, tudi 3. knjiga vsebuje dodatek s hrvaškimi in srbskimi pesmimi na Slovenskem, gre predvsem za prevzete pesmi. Notni zapisi, kjer obstajajo, bistveno dopolnjujejo gradivo, s tako prakso je pri nas začel že Stanko Vraz.

Opombe k pesmim so prepotrebne, naj gre za čisto dokumentacijo ali včasih za krajšo razlago. Dragocena je sleherna omemba, če se je pesem pojavila drugod in ali ima morebiti vzporednico v freskah pri nabožnih pesmih. Opazen del 3. knjige je

namenjen kazalom. Ta so nujna za preglednost, ker bi se sicer uporabnik ne znašel. Že primerjava med objavljenimi Štrekljevimi pesmimi in med sedanjim natisom je na mestu. Kazalo pesmi po začetnem verzju je nepogrešljivo. Kazalo po krajih in pokrajinah da razvidno podoba, kje so se ohranile pesmi in kod so nabrane. Pri Kazalu zapisovalcev pridejo v ospredje zapisovalci, ves njihov delež pesmi. Kazalo pevcev in pevk pa posreduje tisto, kar je prej, od Vraza pa do sedanje izdaje, ostalo v ozadju. Opredeljujoče je tudi Kazalo melodij po tonskem obsegu in tonskih nizih, posebej pa so uredniki postavili Kazalo melodij po kadenčnih tonih. Knjiga je mnogo pridobila s Kazalom pesmi po metro-ritmčnih tipih in po kitični strukturi besedila, razlage so tu potrebne, saj si npr. pri šestercu nehoti predstavljamo heksameter, ne pa verz s šestimi zlogi ali tremi (trohejskimi) stopicami. Ne glede na to, da nismo vajeni več pesniške mere po zlogih, pa so pojasnila jasna, natančna in uporabniku ne morejo delati težav. Na koncu najdemo nekaj povzetek v angleščini, tu so podane kratke vsebine pesmi in prikazane metrične in druge posebnosti slovenskih ljudskih pesmi, kar je dragoceno za tuje uporabnike, škoda, da enak povzetek ni tudi v nemščini.

Za notografijo je poskrbela Marina Polanc, knjigo pa je opremila Miša Bernik. Osnovna zamisel ovojnice je ostala, slika panjske končnice je sicer lepa, lahko pa bi bila skladna z glavnino pesmi te knjige.

Igor Gedrih